

PROVERTO

Educational Publishers • Opvoedkundige Uitgewers

2023

www.proverto.co.za

Guiding the leaders of tomorrow

HOËRSKOOLOLIMPIADE VOORBEREIDINGSTUDIEGIDS

GRAAD 12

BESIGHEIDSTUDIES

VORIGE VRAESTEL EN MEMO RONDE EEN EN TWEE

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

Denkleiers • Leading Minds • Dikgopolo tša Dihlalefi

UNIVERSITY
OF
JOHANNESBURG

DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INYUVESI YASETHEKWINI YEZOBUCHWEPHESHE

Creative. Distinctive. Impactful.

NELSON MANDELA
UNIVERSITY

YOUR FUTURE WILL BE...

BRILLIANT
INNOVATIVE
creative
ADAPTIVE
VISIONARY
BRIGHT

APPLY THROUGH THE CENTRAL APPLICATIONS
OFFICE (CAO) TODAY VIA WWW.CAO.AC.ZA

FOR MORE INFORMATION VISIT
WWW.DUT.AC.ZA

2023

**NATIONAL HIGH SCHOOL
OLYMPIAD**

**NASIONALE HOëRSKOOL
OLIMPIADE**

Gr 10 11 12

ROUND ONE: 10 MAY

ROUND TWO: 2 AUGUST

January							February							March							April						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4				1	2	3	4							1
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	5	6	7	8	9	10	11	2	3	4	5	6	7	8
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	12	13	14	15	16	17	18	9	10	11	12	13	14	15
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22
29	30	31					26	27	28					26	27	28	29	30	31	23	24	25	26	27	28	29	
																					30						

May							June							July							August						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
	1	2	3	4	5	6				1	2	3							1			1	2	3	4	5	
7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10	2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12
14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19
21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24	16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26
28	29	30	31				25	26	27	28	29	30	23	24	25	26	27	28	29	27	28	29	30	31			
														30	31												

September							October							November							December						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa	Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
					1	2	1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4						1	2
3	4	5	6	7	8	9	8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30	29	30	31					26	27	28	29	30	24	25	26	27	28	29	30		
																				31							

**ACCOUNTING
BUSINESS STUDIES
ECONOMICS**

**REKENINGKUNDE
BESIGHEIDSTUDIES
EKONOMIE**

www.proverto.co.za

NELSON MANDELA UNIVERSITY

Change the World by applying for a qualification in one of the following study field:

Accounting • Advertising • Afrikaans • Agricultural Management • Analytical Chemistry • Anthropology • Applied Design • Applied Mathematics • Architectural Technology • Architecture • Art • Auditing • Biochemistry • Biokinetics • Botany • Broadcasting • Building • Business Management • Business Studies • Ceramic Design • Chemistry • Criminal Justice • Civil Engineering • Clinical Psychology • Computer Science • Communication Networks (IT) • Conservation Biology • Construction Economics • Construction Management • Construction Studies • Counselling Psychology • Chemical Process Technology • Development Studies • Dietetics • Economics • Ecology • Education • Electrical Engineering • English • Environmental Health • Environmental Management • Emergency Medical Care (Paramedic) • Fashion • Financial Accounting • Financial Planning • Fine Art • Foundation Phase Teaching • Forestry • French • FET Teaching • Game Ranch Management • Geography • Geology • Graphic Design • History • Hospitality Management • Human Movement Science • Human Resource Management • Human Settlement Development • Industrial Psychology • Industrial Engineering • Information Systems • Information Technology • Inorganic Chemistry • Interior Design • Internal Auditing • Inventory Management • Intermediate Phase Teaching • isiXhosa • Journalism • Language & Literature • Law • Logistics • Management • Marine Biology • Marine Engineering • Marketing • Mathematics • Mechanical Engineering • Mechatronics • Media, Communication & Culture • Microbiology • Music • Music Education • Medical Laboratory Science • Medicine & Surgery • Nature Conservation • Nursing • Operations Management • Painting • Pharmacy • Philosophy • Physiology • Photography • Physics • Political Studies • Polymer Technology • Psychology • Public Administration • Public Management • Public Relations Management • Quality Management • Quantity Surveying • Radiography (Diagnostic) • Restoration Ecology • Renewable Energy • Sculpture • Senior Phase Teaching • Social Work • Sociology • Software Development • Sport Management • Sport Science • Statistics • Support Services (IT) • Taxation • Textile Design & Technology • Tourism • Transport Economics • User Support Services (IT) • Veldfire Management • Visual Arts • Wood Technology • Youth Work • Zoology

Change the World

T 041 504 1111

E info@mandela.ac.za

myfuture.mandela.ac.za

BESIGHEIDSTUDIES

GRAAD 12

Olimpiade Vraestel

Ronde Een

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 12 Mei 2021

Instruksies

1. Vul antwoorde in op die ANTWOORDBLAD.
2. Onthou om jou persoonlike inligting volledig in te vul op die ANTWOORDBLAD.
3. Die ANTWOORDBLAD het 4 afdelings, maak seker dat jy die korrekte vak kies.
4. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D)
Slegs een antwoord is korrek.
Kleur die antwoord sirkel volledig in.
5. Sterkte!

PROVERTO EBW OLIMPIADE 2021 – GRAAD 12

BESIGHEIDSTUDIES

RONDE 1

IMPAK VAN ONLANGSE WETGEWING OP BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE – RESPONS OP EISE VIR REGSTELLING EN GELYKHEID

1. Verwys na die volgende uittreksel:

Niemand kan stry dat dit ekonomies 'n baie uitdagende jaar was met baie inkrimping as gevolg van werksverliese nie. Baie werkgewers het besluit om hul winkels te sluit vanweë die ekonomiese klimaat, tesame met die impak van die uitgebreide nywerheidsaksie in die mynbou- en vervoersektor.

(<https://www.labourguide.co.za/most-recent/1569-retrenchments-back-to-basics>, laaste besoek 18/03/2021)

Identifiseer die wetgewing waarna daar in die uittreksel hierbo verwys word.

- A Wet op Basiese Diensvoorwaardes
 - B Wet op Billike Indiensneming
 - C Wet op Arbeidsverhoudinge
 - D Wet op Verbruikersbeskerming
- 2.** Miriam is 'n toesighouer in 'n kruidenierswinkel. Haar normale werksure is van 07:00 tot 19:00 en van 19:00 tot 07:00 op alternatiewe weke. Sy werk ook elke tweede naweek van 07:00 tot 19:00 en sy ontvang geen oortyd vir hierdie ure nie.
- Watter wet word deur die werkgewer oortree?**
- A Wet op Beroepsgesondheid en -veiligheid
 - B Wet op Basiese Diensvoorwaardes
 - C Wet op Billike Indiensneming
 - D Wet op die ontwikkeling van vaardighede
- 3.** Watter van die volgende is 'n pilaar van die BGSEB?
- A Besighede moet 40% voorheen benadeelde eienaarskap implimenteer.
 - B Besighede moet voorheen benadeelde verskaffers gebruik.
 - C Besighede moet voorheen benadeelde werknemers meer aanmoedig om bestuurders te word.
 - D Al die bogenoemde.
- 4.** Een van die doelstellings van die Wet op Vaardigheidsontwikkeling is om ...
- A beperkte geleentheid vir leer in die werkplek te bied.
 - B onbillike diskriminasie in diens uit te skakel.
 - C die vlak van belegging in onderwys en opleiding te verbeter.
 - D werksgeleentheid vir minderbevoorregte mense te verbeter.

PROFESSIONALISME EN ETIEK

5. Watter van die volgende is 'n verantwoordelikheid van direkteure volgens die King kode?
- A Fidusiêre diens.
 - B Die plig om met sorg en vaardigheid op te tree.
 - C Hulle moet altyd 'n etiese leierskapstyl aanneem.
 - D Al die bogenoemde.
6. Die onwettige gebruik of reproduksie van produkte van 'n maatskappy as dit beskerm word deur 'n patent of kopiereg.
- A Versoening
 - B Roof-gebruik
 - C Subrogasie
 - D Normstelling
7. Die etiese teorie wat bepaal dat 'n mens se beginsels of waardes sal bepaal of die handeling reg of verkeerd is.
- A Voorafbepaalde teorie
 - B Deuggebaseerde teorie
 - C Beginselgebaseerde teorie
 - D Substantiewe teorie
8. Verduidelik waarom 'n werknemer oneties is as die term *Cyberslacker* gebruik word om die werknemer te beskryf.
- A Term word gebruik om mense te identifiseer wat verkeerd navorsing op die internet doen.
 - B Term word gebruik om mense te identifiseer wat nooit verwys na navorsing wat op die internet gedoen is nie.
 - C Term word gebruik om mense te identifiseer wat op die internet snuffel wanneer hulle moet werk.
 - D Nie een van die bogenoemde nie.
9. 'n Riglyn vir werknemers wat aanvaarbare gedrag, verwagte standaarde en die gevolge daarvan as die riglyne nie nagekom word nie verklaar, staan bekend as die....
- A Gedragskode.
 - B Grieweprosedure.
 - C Etiese kode.
 - D Dissiplinêre prosedure.

KREATIEWE DENKE EN PROBLEEMOPLOSSING

10. Wanneer 'n onderneming probeer om kostes te verlaag deur meer doeltreffend te wees, is dit deel van 'n ... strategie.
- A Algemene
 - B Drievoudige verslagdoening
 - C Kombinasie
 - D Laekoste

11. Watter een van die volgende stellings is **NIE WAAR** van 'n kreatiewe denker **NIE**?

Kreatiewe denkers sal waarskynlik ...

- A nuwe idees ontwikkel.
 - B risiko's neem.
 - C sistematies wees.
 - D strategies beplan.
12. Volgens Belbin monitor die 'n situasie om na geleenthede te soek, en dink dan strategies oor die optimale benutting van hierdie geleenthede.
- A Voltooier
 - B Spesialis
 - C Evalueerder
 - D Plant
13. 'n Probleemoplossingstegniek wat fokus op vier hoofperspektiewe om prestasie te verbeter.
- A Waardeketting-analise
 - B Hulpbrongebaseerde analise
 - C Gebalanseerde tellingkaart
 - D Delphi tegniek
14. Identifiseer die volgende beroemde kreatiewe denker en identifiseer waarvoor hulle bekend is.

Figuur 1: <https://en.wikipedia.org/wiki/>

- A Steve Jobs, uitvinder, ontwerper en entrepreneur van Microsoft.
- B Steve Jobs, uitvinder, ontwerper en entrepreneur van Apple.
- C Elon Musk, uitvinder, ontwerper en entrepreneur van Apple.
- D Elon Musk, uitvinder, ontwerper en entrepreneur van Tesla.

UITDAGINGS VAN DIE MAKRO-OMGEWING

Vrae 15, 16 en 17 hou verband met inligting uit die begrotingsrede van 2021 wat Tito Mboweni gelewer het.

- 15.** Hoeveel geld is in die begroting vir die COVID-entstof oor die volgende twee jaar bewillig?
- A** R10 miljoen
 - B** R10 miljard
 - C** R1 miljard
 - D** R1 miljoen
- 16.** Volgens STATS SA, wat was die gemiddelde jaarlikse inflasiekoers aan die begin van 2021?
- A** 3,7%
 - B** 4,1%
 - C** 5,5%
 - D** 3,3%
- 17.** Die brandstofheffing verhoog op 1 April met ... sent per liter.
- A** 27
 - B** 9
 - C** 18
 - D** 20
- 18.** Watter van die volgende instrumente word gebruik om die eksterne omgewing van 'n vulstasie te ontleed?
- A** 'n Ontleding van sterk en swak punte.
 - B** Waardekettingontleding.
 - C** Hulpbrongebaseerde analise.
 - D** PESTLE-analise.
- 19.** Engen winkels is almal toegerus met hoë-tegnologie elektroniese verkooppuntstelsels. Hierdie strategie is in reaksie op druk van watter makro-omgewingsfaktore?
- A** Sosiaal
 - B** Omgewings
 - C** Tegnologiese
 - D** Wettig

MAATSKAPLIKE ROLLE EN VERANTWOORDELIKHEDE

- 20.** Die breër gemeenskap verwag dat 'n onderneming vertrouwd sal raak met en bydra tot kwessies soos:
- A** Vigs voorkoming en behandeling.
 - B** Anti-dwelmmisbruik veldtogte.
 - C** Borgskappe vir sportaktiwiteite.
 - D** Al die bogenoemde.

21. Watter van die volgende verklaar die implikasies van maatskaplike verantwoordelikheid vir die nabygeleë benadeelde gemeenskap die beste?
- A Werknemers is gelukkiger omdat hulle weet dat hulle 'n positiewe verskil in baie ander se lewens maak.
 - B Daar is 'n toename in media-aandag en publisiteit.
 - C Dit skep 'n gesonder omgewing met beter beheer oor siektes.
 - D Dit help om hoër punte op die JSE-SRI te behaal.

22. **Identifiseer die bestuursbevoegdheid in die uittreksel hieronder:**

Leiers volg 'n breë, langtermyn benadering tot probleemoplossing en besluitneming wat objektiewe analise, vooruit dink en beplanning behels.

- A Globale bewustheid
 - B Organisatoriese bewustheid
 - C Strategiese denke
 - D Kliëntediens-oriëntasie
23. Noem of die volgende WAAR of ONWAAR is. Indien ONWAAR, stel die stelling reg om dit WAAR te maak.

KSV fokus op **wins- en omgewings**kwessies.

- A Waar.
 - B Onwaar, wins en die gemeenskap.
 - C Onwaar, gemeenskap en die omgewing.
 - D Onwaar, wins en dividende.
24. Wie het die teorie bedink wat daarop dui dat alle ondernemings 'n wettige verantwoordelikheid het teenoor die breër samelewing?
- A Porter en Adam
 - B Adam
 - C Maslow
 - D Blowfield en Murray

BESIGHEIDSFUNKSIES (BEMARKING, MENSLIKE HULPBRONNE, EN PRODUKSIE)

25. Een van die beduidende voordele van die gebruik van werkspanne is dat ...
- A die gesamentlike effek van 'n span groter is as die som van hul individuele pogings.
 - B dit konflikoplossing vermy.
 - C tegnologie nodig is om te slaag.
 - D dit individualisme aanmoedig.
26. Watter van die volgende verwys na die gebruik van 'n gevestigde handelsmerk om produkte in 'n nie-verwante mark bekend te stel?
- A Handelsuitbreiding
 - B Handelmerkrekking
 - C Markkartering
 - D Markintervensie

27. Die keuse van die regte verskaffers van goedere en dienste teen die beste prys, met inagneming van die kwaliteit, is deel van die _____-funksie.
- A finansies
 - B produksie
 - C algemene bestuur
 - D verkryging

28. **Identifiseer die produksieproses wat in die uittreksel gebruik is.**

Vir die oorgrote meerderheid van passasierskepe word al hul kajuite apart van die res van die vaartuig gebou, op 'n konstruksielyn soos 'n motorfabriek. ... Hierdie kajuite word dan na die skeepswerf vervoer, waar dit met behulp van die magnetiese krag in die vaartuig gesleutel word.

<https://www.cruise1st.co.uk/blog/cruise-ships/how-are-cruise-ships-built/>

- A Stukwerk produksie
 - B Massa produksie
 - C Spulproduksie
 - D Kombinasie produksie
29. Watter van die volgende aksies sal deur die Aanbodketting-bestuurder uitgevoer word?
- A Ondersoek die proses van ontginning van ruolie tot die lewering van brandstof.
 - B Die versekering van die etiese behandeling van koffieboere vir die Café koffies.
 - C Hou die voorraadvlakke van vars melk dop om te verhoed dat dit bederf.
 - D Al die bogenoemde.
30. Watter van die volgende sal NIE deel vorm van 'n bemerkingsplan vir kleinhandelwinkels nie?
- A Dinkskrumstrategieë om klagtes van verbruikers effektief te hanteer.
 - B Die uitvoering van 'n werk-tot-reël-aksie oor lone.
 - C Die ontwikkeling van herwinbare verpakking.
 - D Die uitbreiding van die handelsmerk in die buiteland.

#KiesUP

Maak jou toekomsdrome waar #KiesUP

Ons grade word **internasionaal** erken.

Ons **alumni** is baie gesog.

Ons het **ondersteuningsprogramme** om ons studente te help om suksesvol te wees.

Ons help om jou **voor te berei** op die **wêreld van werk**.

Jou toekoms maak saak.

www.up.ac.za/programmes

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

Make today matter

www.up.ac.za

BESIGHEIDSTUDIES

GRAAD 12

Olimpiade Vraestel

Ronde Een

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 11 Mei 2022

Instruksies

1. Vul antwoorde in op die ANTWOORDBLAD.
2. Onthou om jou persoonlike inligting volledig in te vul op die ANTWOORDBLAD.
3. Die ANTWOORDBLAD het 4 afdelings, maak seker dat jy die korrekte vak kies.
4. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D)
Slegs een antwoord is korrek.
Kleur die antwoord sirkel volledig in.
5. Sterkte!

PROVERTO EMS OLIMPIADE GRAAD 12

BESIGHEIDSTUDIES

KIES DIE MEES KORREKTE OPSIE VIR VRAE 1 TOT 30.

IMPAK VAN ONLANGSE WETGEWING OP BESIGHEID – REAKSIE OP EISE VIR REGSTELLING EN GELYKHEID

1. 'n Werknemer in Suid-Afrika mag 'n maksimum van:
 - A 8 ure per dag in 'n 5-dag week werk.
 - B 9 ure per dag in 'n 5-dag week werk.
 - C 9 ure per dag in 'n 6-dag week werk
 - D 10 ure per dag in 'n 6-dag week werk.

2. Watter een van die volgende dui aan dat 'n maatskappy aan die Wet op Breë-Basis Swart Ekonomiese Bemagtiging (BBSEB) Nr. 53 van 2003 voldoen?
 - A Voorheen benadeelde werknemers se werksomstandighede voldoen aan die minimum vereistes.
 - B Indiensnemingsvoorkeur word aan vroulike werknemers gegee.
 - C Die direkte bemagtiging van voorheen benadeelde werknemers deur 'n gedeelte van die eienaarskap aan hulle te gee.
 - D Verseker dat voorheen benadeelde gestremde werknemers fisiese toegang tot die werkplek het.

3. Watter van die volgende is 'n pilaar van BBSEB (BBBEE)?
 - A Besighede moet aandeelhouers hê van voorheen benadeelde groepe.
 - B Besighede moet verskaffers gebruik wat besit word deur voorheen benadeelde groepe.
 - C Besighede moet meer voorheen benadeelde werknemers bemagtig om bestuurders te word.
 - D Al die bogenoemde.

4. Een van die doelwitte van die Wet op Vaardigheidsontwikkeling is om:
 - A beperkte geleenthede vir leer in die werkplek te bied.
 - B onbillike diskriminasie in die werkplek te elimineer.
 - C die vlak van belegging in onderwys en opleiding te verbeter.
 - D werkgeleenthede vir minderbevoorregte mense te verbeter.

PROFESSIONALISME EN ETIEK

5. Vir 'n besigheid om eties op te tree, moet regverdigheid op al die besigheid se optrede en besluite toegepas word. Wat beteken dit vir 'n besigheid om regverdig te wees?
- A Besighede moet regverdig wees teenoor kliënte en gevolglik die laagste moontlike prys vra.
 - B Besighede moet regverdig wees teenoor die omliggende gemeenskap deur betrokkenheid by KSV-programme.
 - C Besighede moet regverdig wees teenoor hul aandeelhouders en dus wins maksimaliseer.
 - D Besighede moet regverdig wees teenoor alle belanghebbendes en dus die impak wat hul besluite op hierdie belanghebbendes sal hê, oorweeg.
6. Die volgende stelling is ONWAAR. Korreger die onderstreepte woorde om dit WAAR te maak. Die Nuttigheidsteorie is die etiese teorie wat gebaseer is op die idee dat die doel die uitkoms regverdig.
- A Gevolg-gebaseerde teorie
 - B Narratiewe teorie
 - C Beginsel-gebaseerde teorie
 - D Teologie-gebaseerde teorie
7. 'n Bekende kleinhandelwinkel het die volgende stelling in hul jaarverslag gemaak:
"Effektiewe korporatiewe bestuur word as 'n noodsaaklike komponent en bydraer tot die Groep se volgehoue prestasie beskou wat dit verpligtend maak, ongeag die finansiële posisie waarin die maatskappy homself bevind."
- Hierdie benadering tot etiek verwys na:
- A die narratiewe teorie.
 - B die gevolg-gebaseerde teorie.
 - C die beginsel-gebaseerde teorie.
 - D geen van die bogenoemde nie.
8. 'n Onwettige optrede waar mededingers ooreenstem om kopers 'n voorafbepaalde prys te vra, staan bekend as:
- A prysaanpassings.
 - B prysvasstelling.
 - C pryshersiening.
 - D prysonderhandelinge.
9. Kies die definisie wat 'n Etiese Kode die beste beskryf.
- A 'n Stel onregverdige reëls en regulasies.
 - B 'n Gids oor hoe om betroubaar te wees.
 - C 'n Gids om werknemers en werkgewers te help om etiese besluite in die werkplek te neem.
 - D 'n Stel riglyne vir korrupsie in die werkplek.

KREATIEWE DENKE EN PROBLEEMOPLOSSING

10. Watter probleemoplossingstegniek sal 'n besigheid gebruik wanneer dit 'n etiese oorweging van kwessies benodig?
- A TGB (TQM)
 - B RIMS
 - C BSC
 - D SSGB
11. Watter probleemoplossingstegniek sal 'n besigheid gebruik wanneer hulle verskillende uitkomst op 'n gebeurtenis wil aandui?
- A Besluitnemingsboom
 - B Voordele en nadele kaart
 - C Differensiasie
 - D Fokus strategie
12. Totale gehaltebestuur vereis die betrokkenheid van:
- A top- en middelvlak bestuur.
 - B laevlak bestuur.
 - C gehaltekontroleerders.
 - D alle werknemers van 'n organisasie.
13. Watter een van die volgende is 'n probleemoplossingstegniek wat op vier hoofperspektiewe fokus om prestasie te verbeter?
- A Waardeketting analise (Value chain analysis).
 - B Hulpbrongebaseerde analise.
 - C Gebalanseerde telkaart.
 - D Delphi tegniek.
14. Kies die mees korrekte volgorde van die stappe in probleemoplossing:
1. Versamel en ontleed alle inligting.
 2. Identifiseer moontlike oplossings.
 3. Identifiseer faktore vir besluitneming.
 4. Definieer die probleem.
 5. Monitor en beheer die besluit.
 6. Ontwikkel en implementeer 'n plan van aksie.
- A 4, 1, 3, 2, 6 en 5
 - B 1, 4, 3, 2, 5 en 6
 - C 3, 4, 2, 1, 5 en 6
 - D 4, 3, 1, 2, 6 en 5

UITDAGINGS VAN DIE MAKRO BESIGHEIDSOMGEWING

15. Op 1 April 2022 het die korporatiewe belastingkoers in Suid-Afrika:
- A tot 27% gedaal.
 - B onveranderd gebly op 28%.
 - C tot 29% gestyg.
 - D tot 30% gestyg.
16. Watter van die volgende publieke uitdagings plaas addisionele laste en uitgawes op besighede aangesien hulle beleide, ondersteuningstelsels en leersame programme moet ontwikkel om die uitdagings aan te spreek?
- A Politieke uitdagings.
 - B Wetlike uitdagings.
 - C Sosio-ekonomiese uitdagings.
 - D Ekonomiese uitdagings.
17. Watter van die volgende bedrywe het tydens die Nasionale Grendeltydperk van 2020 en 2021 die beste gevaar?
- A Toerismebedryf
 - B Huisverbeteringsbedryf
 - C Vervoerbedryf
 - D Lewendige vermaakbedryf
18. Die Prima-rentekoers van Suid-Afrika was gedurende die meerderheid van 2021 teen 'n 50-jaar laagtepunt. Na watter persentasie word verwys?
- A 6.75%
 - B 7.00%
 - C 7.25%
 - D 7.50%
19. Swak ekonomiese groei, beperkende arbeidsregulasies en 'n gebrek aan vaardighede en opvoedkundige ontwikkeling het tot grootskaalse werkloosheid in Suid-Afrika bygedra. Wat was Suid-Afrika se werkloosheidskoers gedurende kwartaal 3 van 2021 (K3, 2021)?
- A 28.4%
 - B 34.9%
 - C 39.2%
 - D 44.7%

BURGERSKAP: ROLLE EN VERANTWOORDELIKHEDE

20. Die primêre doelwit van 'n besigheid is:
- A maksimalisering van wins.
 - B korporatiewe sosiale verantwoordelikheid.
 - C korporatiewe maatskaplike belegging.
 - D korporatiewe burgerskap.
21. Driedubbele Verslagdoening sluit in:
- A ekonomiese-, omgewings- en globale aspekte.
 - B omgewings-, globale- en finansiële aspekte.
 - C ekonomiese-, omgewings- en sosiale aspekte.
 - D omgewings-, sosiale- en globale aspekte.
22. Watter een van die volgende is 'n voorbeeld van Korporatiewe Sosiale Belegging (KSB)?
- A As 'n kleinhandelaar produkte teen 'n laer prys as sy mededingers verkoop.
 - B Wanneer 'n besigheid geld in sy IT-infrastruktuur belê.
 - C Wanneer die besigheid die skoolgelde van sy permanente werknemers se kinders betaal.
 - D As 'n besigheid sy bemarkingsbegroting verhoog om 'n nuwe produk bekend te stel.

ONDERNEMINGSFUNKSIES (BEMARKING, MENSLIKE HULPBRONNE EN PRODUKSIE)

23. Watter van die volgende sal NIE deel van die kleinhandelwinkel se bemarkingsplan vorm nie?
- A Dinkskrum van strategieë om verbruikers se klagtes doeltreffend te hanteer.
 - B Om volgens die boek m.b.t. lone op te tree.
 - C Ontwikkeling van herwinbare verpakking.
 - D Internasionale uitbreiding van die handelsmerk.
24. Die hoof funksie(s) van prestasiebeoordeling is:
- A om terugvoer oor prestasie aan werknemers te gee en om toekomsverwagtinge te kommunikeer.
 - B om sterkpunte en swakpunte te identifiseer en strategieë in te stel om sterkpunte te benut en swakpunte te verbeter.
 - C om kwessies m.b.t. indiensneming te bespreek soos salarisverhogings, bonusse, voordele en bevorderingsmoontlikhede.
 - D al die bogenoemde.
25. As 'n Menslike Kapitaalbestuurder moet jy verseker dat 'n kontrak tussen die besigheid en die werknemer onderteken word. Op watter wet sal jy die kontrak baseer?
- A Arbeidswetgewing
 - B Wet op Vaardigheidsontwikkeling
 - C Wet op Werkgewing
 - D Wet op Basiese Diensvoorwaardes

26. Watter van die volgende verwys na 'n strategie wat poog om 'n nuwe mark vir 'n bestaande produk of diens waarmee jy reeds bekend is, te ontwikkel?
- A Produkontwikkeling
 - B Diversifikasie
 - C Markontwikkeling
 - D Markpenetrasie
27. Mr Price het 'n omvattende personeel induksieprogram. Dit impliseer dat:
- A bestaande werknemers voorkeur kry met oorweging vir bestuursposte wat gevul moet word.
 - B daar van alle nuwe werknemers verwag word om 'n seminar oor die missie, visie en doelwitte van die organisasie by te woon.
 - C werknemers 'n jaarlikse prestasie-evaluering moet ondergaan wat deur topvlak-bestuur voltooi word.
 - D eksterne bronne gebruik sal word om vakante poste in Mr Price se bedryfsafdeling te vul.
28. Voordat werwing plaasvind sal 'n besigheid van mannekragbeplanning gebruik moet maak. Wat impliseer dit?
- A Bepaling van al die take en verantwoordelikhede wat verband hou met elke pos in 'n organisasie.
 - B Bepaling van die kwalifikasies, vaardighede en ervaring wat 'n werknemer benodig om die werk te doen.
 - C Om 'n bestaande werknemer na 'n nuwe posisie te skuif.
 - D Skatting van die aantal werknemers sowel as die vaardigheidsvlak van die werknemers wat benodig word vir die besigheid om suksesvol te funksioneer.
29. Noem die onafhanklike organisasie wat onbevooroordeelde beslissings tussen werkgewers en werknemers kan maak om 'n geskilbeslegting ingevolge die WAV op te los.
- A KVBA (CCMA)
 - B NEOAR (NEDLAC)
 - C WBDV (BCEA)
 - D SAKO (SAQA)
30. Die volgende optrede mag tot dissiplinêre prosedures lei:
- I. die gewoonte om laat te arriveer.
 - II. weiering om 'n gesigmasker by die werk te dra tydens die Nasionale Grendeltydperk.
 - III. weiering om 'n haarnet te dra wanneer daar met voedsel gewerk word.
 - IV. weiering om 'n onredelike instruksie te volg.
- A I, II en III
 - B II, III en IV
 - C I, III en IV
 - D I, II en IV

BESIGHEIDSTUDIES

GRAAD 12

Olimpiade Vraestel

Ronde Twee

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 04 Aug 2021

Instruksies

1. Vul antwoorde in op die ANTWOORDBLAD.
2. Onthou om jou persoonlike inligting volledig in te vul op die ANTWOORDBLAD.
3. Die ANTWOORDBLAD het 4 afdelings, maak seker dat jy die korrekte vak kies.
4. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D)
Slegs een antwoord is korrek.
Kleur die antwoord sirkel volledig in.
5. Sterkte!

PERIODIC TABLE OF THE FIGURES OF SPEECH

1 M Metaphor											2 S Simile
3 Sy Synecdoche	4 My Metonymy										
10 An Anthimeria	11 Ph Periphrasis	5 P Personification	6 A Antanaclasis	7 Pa Paronomasia	8 Sp Syllepsis	9 O Onomatopoeia					
		12 H Hyperbole	13 Au Auxesis	14 L Litotes	15 Me Meiosis	16 Rq Rhetorical Question					
17 I Irony	18 Ox Oxymoron	19 Px Paradox	20 Pm Parallelism	21 As Antithesis	22 C Climax	23 Ae Anastrophe	24 Pa Parenthesis	25 Ap Apposition	26 E Ellipsis	27 Ay Asyndeton	28 B Brachylogia
29 Py Polysyndeton	30 Al Alliteration	31 Ac Assonance	32 Pt Polypoton	33 At Antanaclasis ²	34 Aa Anaphora	35 Ep Epistrophe	36 Es Epanalepsis	37 Ad Anadiplosis	38 Cx Climax ²	39 Ab Antimetabole	40 Ch Chiasmus

Tropes

Reference

- Metaphor:** Reference of one thing to imply another
- Simile:** Explicit comparison of two unlike things
- Synecdoche:** A part is used for a whole or a whole is used for a part
- Metonymy:** Naming an object or concept to refer to another, related object or concept
- Personification:** Referencing inanimate objects with human-like qualities or abilities

Wordplay & Puns

- Antanaclasis:** Repetition of a word with two different definitions
- Paronomasia:** Use of words similar in sound but different in meaning (punning)
- Syllepsis:** Use of the same word differently to modify two or more objects
- Onomatopoeia:** Forming a word to imitate a sound

Substitutions

- Anthimeria:** Substitution of one part of speech for another
- Periphrasis:** Circumlocution; use of a descriptive phrase or proper noun to stand for qualities of the phrase or noun

Overstatement/Understatement

- Hyperbole:** Exaggeration for effect

What Are Figures of Speech?

Figures of speech are the fantastic little quirks in our language that make writing interesting. Typically divided into two types – tropes and schemes – figures of speech are structural and content-driven stylistic choices that add character and clarity to the way readers interpret writing.

What Are Tropes?

Tropes are figures of speech that deviate in some way from the literal or ordinary meaning of words and phrases. You've probably heard of things like metaphors and similes – these are two of the many tropes you have at your disposal to enhance complexity, interest, and literary allusion to your writing.

- Auxesis:** Use of a term to describe something disproportionately less significant than the term implies
- Litotes:** Deliberate understatement
- Meiosis:** Use of a term to describe something disproportionately greater than the term implies

Inversions

- Rhetorical Question:** Asking a question for a purpose other than to get an answer
- Irony:** Use of terms to convey a meaning opposite of the terms' literal meaning
- Oxymoron:** Placing two opposing terms side by side
- Paradox:** Contradictory phrase that contains some measure of truth

Schemes

Balance

- Parallelism:** Similarity in structure between words and phrases
- Antithesis:** Juxtaposing two contradictory ideas
- Climax:** Ordering words and phrases in order of increasing importance

Word Order

- Anastrophe:** Inversion of natural speaking word order
- Parenthesis:** Insertion of terms or phrases that interrupt the natural syntactical flow

- Apposition:** Addition of words to clarify or elaborate what came before

Omission/Inclusion

- Ellipsis:** Omission of words implied by context
- Asyndeton:** Omission of conjunctions between clauses
- Brachylogia:** Omission of conjunctions between a series of words
- Polysyndeton:** An overabundance of conjunctions

Repetition

- Alliteration:** Repetition of consonants in two or more words
- Assonance:** Repetition of similar vowel sounds
- Polyptoton:** Repetition of words derived from the same root
- Antanaclasis:** Repetition of a word used with more than one meaning
- Anaphora:** Repetition of the same word or phrase at the beginning of successive clauses
- Epistrophe:** Repetition of the same word or phrase at the end of successive clauses
- Epanalepsis:** Repetition of a word at the end of a clause that was used at the beginning of the clause
- Anadiplosis:** Repetition of the last word of one clause at the beginning of the following clause
- Climax:** Repetition of anadiplosis at least three times, arranged so as to increase in importance each time
- Antimetabole:** Repetition of words in successive clauses, but in reverse grammatical order
- Chiasmus:** Repetition of grammatical structures in reverse order in successive phrases or clauses

What Are Schemes?

Schemes are rhetorical adjustments to writing that make text read more smoothly and even sound more persuasive. Schemes deal with the structure of your sentences and where you position words and clauses.

Why Should I Care?

If the purposes of writing are to engage your readers, help them understand, and persuade them, then you need to know the tools at your disposal to be all three of those things: engaging, comprehensible, and persuasive. Beyond the basic ability to use grammar correctly, the figures of speech are among your most valuable tools to becoming a fantastic writer.

Reference: <http://rhetoric.byu.edu/figures/Schemes%20and%20Tropes.htm> TheVisualCommunicationGuy.com | 2014

A leader on our continent. **UJ. Fourth in South Africa.**
Fifth in Africa: Quacquarelli Symonds (QS) World University Rankings.
 For more information, visit future.uj.mobi

**The Future
Reimagined**

PROVERTO EMS OLIMPIADE 2021 – GRAAD 12

BESIGHEIDSTUDIES

RONDE 2

WETGEWING EN EISE VIR REGSTELLING EN BILLIKHEID

Gebruik die onderstaande inligting en beantwoord die vraag wat volg:

Artikel 19(3) van die ICCPR lui: "Die uitoefening van die regte op [vryheid van spraak] dra daarby spesiale pligte en verantwoordelikhede. Dit kan dus onderworpe wees aan sekere beperkings, maar hierdie sal slegs wees soos deur die wet voorsien en soos wat nodig is, (a) Ter wille van die regte of reputasies van ander; (b) Vir die beskerming van nasionale veiligheid of openbare orde of openbare gesondheid of waardes."

(<http://constitutionnet.org>)

1. Die uittreksel hierbo is 'n voorbeeld van wat?

- A Etiese kode
- B Beperkingsklousule
- C Gedragsklousule
- D Wet op Arbeidsverhoudinge

2. Die pompe by vulstasies moet die prys van petrol en diesel duidelik toon.

Hierdie stelling is 'n voorbeeld van watter reg volgens die Wet op Verbruikerbeskerming?

- A Reg op billike en verantwoordelike bemerking
- B Reg op billike waarde, goeie gehalte en veiligheid
- C Reg om te kies
- D Reg op openbaarmaking van inligting

3. Hierdie wetgewing bevorder opleiding in die werksplek.

- A WBDV
- B EE
- C WVO
- D OHSA

MENSLIKE HULPBRONFUNKSIE

Gebruik die onderstaande inligting en beantwoord vrae 4, 5 en 6.

Amy is 'n kassier by 'n plaaslike kleinhandelonderneming. Die inligting hieronder verskyn op Amy se loonstaat:

Werknemer:	Amy Johnson		
Bruto salaris:	R10 000		
Aftrekkings:		Bydrae:	
Belasting:	R2500		
WVF:	R100	WVF:	R100
Pensioenfonds:	R750	Pensioenfonds:	R100
Netto salaris: Onbekend			

4. Watter soort vergoedingstruktuur ontvang Amy?
- A Koste vir maatskappy
 - B Bruto salaris struktuur
 - C Koste plus voordele
 - D Netto salaris struktuur
5. Wat is Amy se netto salaris?
- A R10 200
 - B R6 650
 - C R10 750
 - D R12 500
6. Verduidelik die WVF-afrekkings en -bydrae.
- A 1% van die netto salaris bygedra deur werknemer en werkgewer.
 - B 2% van die bruto salaris bygedra deur werknemer.
 - C 2% van die netto salaris bygedra deur werknemer.
 - D 1% van die bruto salaris bygedra deur werknemer en werkgewer.

PROFESSIONALITEIT EN ETIEK

7. 'n Regulerende liggaam wat etiese advertering verseker.
- A CPA
 - B ASASA
 - C SABS
 - D LSM

8. Die etiese teorie wat gebaseer is op die idee dat die doel die middele regverdig.
- A Beginsel-gebaseer
 - B Narratiewe-gebaseer
 - C Utilitaristiese teorie
 - D Gevolggebaseer

Gebruik die onderstaande inligting en beantwoord vraag 9:

Konsultasie

Burgers moet geraadpleeg word oor die vlak en gehalte van die publieke dienste wat hulle ontvang en, waar moontlik, moet 'n keuse kry oor die dienste wat aangebied word.

Diensstandaarde

Burgers moet ingelig word oor die vlak en gehalte van openbare diens wat hulle sal ontvang sodat hulle bewus is van wat om te verwag.

Toegang

Alle burgers moet gelyke toegang hê tot die dienste waarop hulle geregtig is.

(localgovernmentaction.org.dedi6.cpt3.host-h.net)

9. Identifiseer die dokument met riglyne vir die regulering van etiek binne die regering.
- A Nelson Mandela Beginsels
 - B Batho Pele Beginsels
 - C Nasionale Etiese Beginsels
 - D AARP Beginsels

KREATIEWE DENKE EN PROBLEEMOPLOSSING

Los die onderstaande Rebus-raaisels op vir vraag 10, 11 en 12.

10.

- A What must be, will be.
- B What must go down?
- C What goes up must come down.
- D None of the above.

- A My life is mine.
- B For once in my life.
- C One life, live it.
- D My life, live it.

- A Broken soup.
- B Warm soup.
- C Pea soup.
- D Split pea soup.

UITDAGINGS IN DIE MAKRO-OMGEWING

Gebruik die onderstaande inligting en beantwoord vrae 13 en 14.

April is 'n belangrike maand in die brandstofpryskalender om pad- en pyplyntariewe sowel as brandstof- en padongeluksfonds (RAF) heffings te hersien, wat geïmplementeer word in die prysstrukture van petrol, diesel en verliggende paraffien (IP), het die departement van Energie aangekondig.

(<https://businesstech.co.za/news/energy/308090/here-is-the-official-petrol-price-for-april-2019>)

13. Identifiseer die sosiale uitdaging wat deur die bogenoemde inligting geskep word.
- A Verminderde druk op landsburgers se inkomste wat lei tot 'n toename in lewenstandaard en afname in armoede.
 - B Toenemende druk op landsburgers se inkomste wat lei tot 'n afname in lewenstandaard en toename in armoede.
 - C Meer werksgeleentheid word geskep, wat lei tot verhoogde lewenstandaard.
 - D Internasionale beleggers beskou Suid-Afrika as 'n gunstige en stabiele ekonomie.
14. Wat kan 'n moontlike oplossing vir 'n kleinhandelbesigheid wees in reaksie op die uitdaging hierbo genoem?
- A Beweeg fabriek verder van die kleinhandelaars af om vervoerkostes te verhoog.
 - B Neem deel aan 'n onbeskermd staking.
 - C Skuif vervaardigingsfabriek nader aan kleinhandelaars om vervoer van goedere te beperk.
 - D Onderhandel vir 'n laer petrolprys van die plaaslike verskaffer.

15. Watter een van die volgende indiensnemingsveranderinge sal waarskynlik in 'n ekonomiese afswaai plaasvind?
- A Toenemende aantal opleidingsprogramme om vaardigheidstekorte te oorkom.
 - B Toenemende aantal werknemers word afleggingspakkette aangebied.
 - C Toenemende finansiële belangingsprogramme.
 - D Toenemende buitelandse beleggings in die ekonomie.
16. Watter farmaseutiese onderneming het hulle daartoe verbind om hul COVID-19-entstowwe sonder winsopslag te verkoop?
- A Pfizer
 - B Johnson & Johnson
 - C Moderna
 - D Aspen
17. Aandeelpryse op die Johannesburgse effektebeurs (JSE) word bepaal deur:
- A wisselkoers
 - B makelaars
 - C vraag en aanbod
 - D inflasie

SPANPRESTASIE EN KONFLIKHANTERING

18. Identifiseer die amptelike struktuur van die arbeidsproses:
- A Werkgever / werknemer → werkgever / werknemerorganisasies → bedingingsraad / CCMA → arbeidshof → arbeidsappèlhof
 - B Werkgever / werknemerorganisasies → werkgever / werknemer → bedingingsraad / CCMA → arbeidshof → arbeidsappèlhof
 - C Werkgever / werknemer → werkgever / werknemerorganisasies → bedingingsraad / CCMA → arbeidsappèlhof → arbeidshof
 - D Werkgever / werknemer → werkgever / werknemerorganisasies → arbeidshof → arbeidsappèlhof → bedingingsraad / CCMA
19. Die ... probleemoplossingstegniek is nuttig wanneer groepskonsensus benodig word. Individue kan deelneem sonder om in dieselfde kamer te wees en hul antwoorde anoniem te hou.
- A kragveld
 - B delphi
 - C wen-wen
 - D kreatiewe reaksie
20. Die KVBA is verantwoordelik vir die volgende stappe in arbeidsgeskillie:
- A Beoordeling
 - B Diensbrief
 - C Mondelinge waarskuwings
 - D Dissiplinêre prosedures

21. Watter van die volgende is 'n rede vir konflik in die Finansiesdepartement?
- A Die aanstelling van 'n nuwe finansiële bestuurder.
 - B Die debiteureklerk is ook in beheer van krediteure.
 - C 'n Klag is gelê oor seksuele teistering in die werkplek, maar dit moet nog aandag kry.
 - D Al die bogenoemde.
22. Konflik wat kreatiwiteit stimuleer.
- A Disfunksionele konflik
 - B Funksionele konflik
 - C Bestuurskonflik
 - D Span konflik

BESIGHEIDSOMGEWINGS EN SEKTORE

23. Watter van die volgende sal gebruik word om die interne omgewing te ontleed?
- I. Waardeketting-analise
 - II. Brongebaseerde benadeing
 - III. PESTLE-analise
 - IV. Porter se ses kragte-model
- A Slegs I en II
 - B Slegs I, III en IV
 - C Slegs I en III
 - D Al die bogenoemde
24. Vul die ontbrekende inligting in vir die onderstaande verklaring wat gedurende Mei 2021 op Moneyweb gepubliseer is.
- Mynbou en vervaardiging beslaan byna 'n kwart van die bruto binnelandse produk, terwyl handel, wat die kleinhandelsektor insluit, ____% bydra.
- A 5
 - B 20
 - C 27
 - D 16

BESTUUR EN LEIERSKAP

25. ____ verseker 'n lae personeelomset.
- A Werwing
 - B Induksie
 - C Plasing
 - D Behoud (Retensie)

26. Wanneer 'n bestuurder sy diskresie gebruik om te bepaal of ekstra werkverlof toegestaan moet word as gevolg van 'n dood in die gesin, toon hy ____ leierskap.
- A transaksionele
 - B laissez faire
 - C transformasionele
 - D situasie

KWALITEITSPRESTASIE

27. *Governance* (Bestuur) is:
- A Die mag wat die regering oor die mense het.
 - B Die manier waarop 'n onderneming polities georganiseer is.
 - C Die manier waarop die land se Reserwebank bedryf word.
 - D Die reëls en prosesse waardeur 'n maatskappy beheer word.
28. Wanneer 'n onderneming probeer om koste te verlaag deur meer doeltreffend te wees, is dit deel van 'n ____.
- A konserwatiewe strategie
 - B laekostestrategie
 - C groeistrategie
 - D gebalanseerde strategie
29. 'n Nuwe produk in 'n bestaande mark is ____.
- A verkoopstrategie
 - B produk ontwikkeling
 - C markontwikkeling
 - D diversifikasie strategie
30. 'n Bestaande produk in 'n nuwe mark is ____.
- A verkoopstrategie
 - B produk ontwikkeling
 - C markontwikkeling
 - D diversifikasie strategie

BESIGHEIDSTUDIES

GRAAD 12

Olimpiade Vraestel

Ronde Twee

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 3 Augustus 2022

Instruksies

1. Vul antwoorde in op die ANTWOORDBLAD.
2. Onthou om jou persoonlike inligting volledig in te vul op die ANTWOORDBLAD.
3. Die ANTWOORDBLAD het 4 afdelings, maak seker dat jy die korrekte vak kies.
4. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D)
Slegs een antwoord is korrek.
Kleur die antwoord sirkel volledig in.
5. Sterkte!

PROVERTO EMS OLYMPIADE 2022 – GRAAD 12

Onderwerp: Wetgewing en eise vir regstelling en diensbillikheid

Gebruik die inligting hieronder en beantwoord die vraag wat volg:

Artikel 19(3) van die ICCPR lui: “Die uitoefening van die regte op [vryheid van uitdrukking], dra spesiale pligte en verantwoordelikhede daarmee saam. Dit kan dus aan sekere beperkings onderhewig wees, maar hierdie beperkings sal volgens die wet/wetgewing bepaal word en benodig word, (a) Vir respek vir die regte of reputasies van ander; (b) Vir die beskerming van nasionale veiligheid of van openbare orde of van openbare gesondheid of sedes.”

(<http://constitutionnet.org>)

1. Waarvan is die uittreksel hierbo ‘n voorbeeld?
 - A Etiese kode.
 - B Beperkingsklousule.
 - C Gedragskode.
 - D Wet op Arbeidsverhoudinge.

2. Die brandstofpompe by vulstasies moet duidelik die prys van die petrol en diesel aandui. Die volgende is ‘n voorbeeld van watter regte ingevolge die Wet op Verbruikersbeskerming?
 - A Reg op regverdige en verantwoordelike bemerking.
 - B Reg op billike waarde, goeie gehalte en veiligheid.
 - C Reg om te kies.
 - D Reg op openbaarmaking van inligting.

3. Watter van die volgende wetgewing het die regering in staat gestel om ‘n nasionale inperking te implementeer?
 - A Pandemiese Verligtingswet.
 - B Wet op Vergoeding vir Beroepsbeserings en -siektes.
 - C Wet op Rampbestuur.
 - D Wet op Beroepsgesondheid en -veiligheid.

Onderwerp: Menslike Hulpbronne funksie

Gebruik die onderstaande inligting en beantwoord Vrae 4, 5 en 6.

Amy is 'n kassier by 'n plaaslike kleinhandelonderneming. Die inligting hieronder verskyn op Amy se betalingstrokie:

Werknemer:	Amy Johnson		
Bruto salaris:	R10 000		
Aftrekkings:		Bydraes:	
Belasting:	R2 500		
WVF:	R100	WVF:	R100
Pensioenfonds:	R750	Pensioenfonds:	R100
Netto salaris: Onbekend			

4. Watter soort vergoedingstruktuur ontvang Amy?
- A Koste vir maatskappy.
 - B Bruto salarisstruktuur.
 - C Koste plus voordele.
 - D Netto salarisstruktuur.
5. Wat is Amy se netto salaris?
- A R10 200
 - B R6 650
 - C R10 750
 - D R12 500
6. Verduidelik die WVF-aftrekking en -bydrae.
- A 1% van die netto salaris deur werknemer en werkgewer bygedra.
 - B 2% van die bruto salaris deur die werknemer bygedra.
 - C 2% van die netto salaris deur die werknemer bygedra.
 - D 1% van die bruto salaris deur werknemer en werkgewer bygedra.

Onderwerp: Professionalisme en Etiek

7. Watter van die volgende scenario's kan as eties beskou word?
- A 'n Spaza-winkelleienaar verhoog die pryse van goedere in 'n landelike gebied omdat daar geen ander mededingers in haar area is nie.
 - B Die HUB van Checkers gebruik die onderneming se petrolkaart om vir ontspanning na Kaapstad te reis.
 - C Werknemers van sosiale media in die bemarkingsafdeling reageer tydens werksure op kommentaar en navrae op hul Instagram-blad.
 - D 'n Werknemer gee vir sy bestuurder vir sy verjaarsdag 'n plasma TV.

8. Die volgende kan 'n voorbeeld van disfunksionele konflik wees:
- A Werkers raak by 'n fisiese bakleiery betrokke.
 - B 'n Vakbond reël 'n staking vir billike werksomstandighede.
 - C Die Menslike Hulpbronne bestuurder reël 'n werkswinkel oor kulturele bewustheid nadat twee werknemers oor kultuurverskille geargumenteer het.
 - D Die bestuurder besef dat 'n werknemer deur 'n rowwe tyd in sy persoonlike lewe gaan nadat hy 'n emosionele ineenstorting gehad het.

Gebruik die uittreksel hieronder om Vraag 9 te beantwoord.

Raadpleging

Burgers moet geraadpleeg word oor die vlak en gehalte van die openbare dienste wat hulle ontvang en, waar moontlik, moet 'n keuse gegee word m.b.t. die dienste wat aangebied word.

Diensstandaarde

Burgers moet ingelig word oor die vlak en kwaliteit van die dienslewering wat hulle sal ontvang sodat hulle weet wat om te verwag.

Toegang

Alle burgers moet gelyke toegang hê tot die dienste waarop hulle geregtig is.

(localgovernmentaction.org/dedi6.cpt3.host-h.net)

9. Identifiseer die dokument wat riglyne bevat vir die regulering van etiek in die regering.
- A Nelson Mandela Beginsels.
 - B Batho Pele Beginsels.
 - C Nasionale Etiek Beginsels.
 - D AARP Beginsels.

Onderwerp: Kreatiewe denke en Probleemoplossing

Los die laterale denkprobleme hieronder op vir Vrae 10, 11 en 12.

10. 'n Wortel, 'n serp en vyf stukke steenkool word op jou buurman se grasperk gevind. Niemand het hulle op die grasperk geplaas nie, maar daar is 'n eenvoudige, logiese rede waarom hulle daar lê. Wat is die rede?
- A Die items het uit die inkopiesak geval.
 - B Die hond het die items uitgesleep om aan te kou.
 - C Die kinders het die items gebruik om 'n sneeuman te bou wat intussen gesmelt het.
 - D 'n Kind speel 'n fantasiespeletjie en trek verskillende uitrustings aan.
11. 'n Man stoot sy motor totdat hy 'n hotel bereik. Wanneer hy daar aankom, raak hy bankrot. Wat het gebeur?
- A Sy brandstoftenk was leeg.
 - B Hy speel Monopoly en sy Monopoly-stuk is die motor.
 - C Hy is die hoteleienaar en gaan bank toe.
 - D Geen van die bogenoemde nie.

12. Die geluid van Brian se gesnork is gewoonlik net irriterend, maar vandag veroorsaak dit terreur en paniek. Hoekom?
- A Brian wandel in sy slaap.
 - B Brian is die naam van 'n bus.
 - C Brian is die naam van 'n troeteldier beer.
 - D Brian is 'n busbestuurder.

Onderwerp: Uitdagings in die Makro-omgewing

Gebruik die inligting hieronder en beantwoord Vrae 13 en 14.

April is 'n belangrike maand in die brandstofpryskalender om pad- en pyplyntariewe, asook brandstof- en Padongelukkefonds (POV) heffings te hersien wat in die prysstrukture van petrol, diesel en paraffien (IP) geïmplementeer moet word, het die Departement van Energie gesê.

<https://businesstech.co.za/news/energy/308090/here-is-the-official-petrol-price-for-april-2019>

13. Identifiseer die sosiale uitdaging wat deur die inligting hierbo geskep word.
- A Verminderde druk op burgers se inkomste wat lei tot 'n toename in lewenstandaard en afname in armoede.
 - B Verhoogde druk op burgers se inkomste wat lei tot 'n afname in lewenstandaard en toename in armoede.
 - C Meer werksgeleenthede word geskep wat tot 'n verhoogde lewenstandaard lei.
 - D Internasionale beleggers beskou Suid-Afrika as 'n gunstige en stabiele ekonomie.
14. Wat kan 'n moontlike oplossing vir kleinhandelondernemings wees in reaksie op die uitdaging wat hierbo genoem word?
- A Verskuif fabriekke verder van kleinhandelwinkels om vervoerkoste te verhoog.
 - B Neem aan 'n onbeskermdede staking deel.
 - C Verskuif vervaardigingsfabriekke nader aan kleinhandelwinkels om vervoer van goedere te beperk.
 - D Onderhandel vir 'n laer petrolprys van 'n plaaslike verskaffer.

Onderwerp: Korporatiewe Sosiale Verantwoordelikheid

15. KwaZulu-Natal Premier Sihle Zikalala sê die voorlopige koste van skade ná die onrus en plundering in KZN word op R_____ beraam.
- A 2 miljard
 - B 7 miljoen
 - C 17 miljard
 - D 1 miljard

16. Ongeveer __ van die Suid-Afrikaanse volwasse bevolking is ten volle teen COVID ingeënt.
- A Tussen 10 en 15%
 - B Tussen 29 en 32%
 - C Tussen 35 en 40%
 - D Tussen 42 en 45%
17. Watter KSV-organisasie het die meeste bygedra tot die noodlenigingspogings in KZN na die oorstromings van 2022?
- A DBV.
 - B KFC Add Hope.
 - C Gift of the Givers.
 - D Ekukhanyeni Relief Project.

Onderwerp: Menseregte, Inklusiwiteit en Omgewingskwessies

18. Die fonds wat gebruik is om tydens die COVID-19 inperking verligting aan werknemers te bring, was:
- A RAF.
 - B WVB.
 - C WVF.
 - D TERS.
19. Van watter wetgewende dokument vorm die Handves van Regte deel?
- A Wet op Arbeidsverhoudinge.
 - B Die Grondwet.
 - C KVBA.
 - D Wet op Basiese Diensvoorwaardes.

Onderwerp: Spanprestasie en Konflikbestuur

20. Watter van die volgende kan as arbitrasie beskryf word?
- A Die bestuurder van 'n Shoprite-winkel fasiliteer 'n dispuut tussen werknemers om hul griewe te help oplos.
 - B Twee werknemers kan nie oor die konsep vir 'n nuwe bemarkingsveldtog saamstem nie. Die bemarkingsbestuurder los die probleem op deur self 'n konsep te kies.
 - C Raadslede werk vreedsaam deur hul meningsverskil met geen ingryping deur 'n derde party nie.
 - D Die HUB maak voorstelle oor 'n meningsverskil. Die keuse bly egter dié van die betrokke gegriefde partye.
21. Die volgende dokument beskryf die gedrag wat van werknemers verwag word, insluitend kleredrag en stiptelikheid:
- A Etiese kode.
 - B Wet op Arbeidsverhoudinge.
 - C Gedragskode.
 - D Dienskontrak.

22. Wat noem 'n mens konflik wat kreatiwiteit stimuleer?

- A Disfunsionele konflik.
- B Funsionele konflik.
- C Bestuurskonflik.
- D Spankonflik.

Onderwerp: Besigheidsomgewings en -sektore

23. Watter van die volgende sal gebruik word om die interne omgewing te analiseer?

- I. Waardeketting analise.
- II. Hulpbrongebaseerde analise.
- III. PESTLE analise.
- IV. Porter se ses kragte-model.

- A Slegs I en II.
- B Slegs I, III en IV.
- C Slegs I en III.
- D Al die bogenoemde.

24. As die Suid-Afrikaanse rand depresieer, is dit 'n _____ vir uitvoerders en 'n _____ vir invoerders.

- A bedreiging; geleentheid
- B geleentheid; bedreiging
- C bedreiging; bedreiging
- D geleentheid; geleentheid

Onderwerp: Bestuur en Leierskap

25. Watter van die volgende verseker 'n lae personeelomset?

- A Werwing
- B Induksie
- C Plasing
- D Behoud

26. Wanneer 'n bestuurder sy diskresie gebruik oor of ekstra verlof vir 'n werknemer toegestaan moet word as gevolg van 'n sterfte in die gesin, toon hy _____ leierskap.

- A transaksionele
- B laissez-faire
- C transformasionele
- D situasiegebaseerde

Onderwerp: Gehalte-prestasie

27. Bestuur (governance) is:
- A die mag wat die regering oor die mense het.
 - B die manier waarop 'n maatskappy polities georganiseer word.
 - C die wyse waarop die land se Reserwebank bedryf word.
 - D die reëls en prosesse waardeur 'n maatskappy beheer word.
28. Wanneer 'n besigheid probeer om koste te verminder deur meer doeltreffend te wees, is dit deel van 'n:
- A konserwatiewe strategie.
 - B lae-koste strategie.
 - C groeistrategie.
 - D gebalanseerde strategie.
29. 'n Nuwe produk in 'n bestaande mark is:
- A verkoopstrategie.
 - B produkontwikkeling.
 - C markontwikkeling.
 - D diversifikasie strategie.
30. 'n Bestaande produk in 'n nuwe mark is:
- A verkoopstrategie.
 - B produkontwikkeling.
 - C markontwikkeling.
 - D diversifikasie strategie.

ROUND 1 RONDE

GR 12 MEMO

**MEMORANDUM
2021**

BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

	A	B	C	D	
1.			ANSWER	HIGHER LEVEL	
2.		ANSWER	HIGHER LEVEL		
3.				ANSWER	MODERATE LEVEL
4.			ANSWER	LOWER LEVEL	
5.				ANSWER	MODERATE LEVEL
6.		ANSWER	MODERATE LEVEL		
7.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
8.			ANSWER	HIGHER LEVEL	
9.	ANSWER	LOWER LEVEL			
10.				ANSWER	MODERATE LEVEL
11.			ANSWER	LOWER LEVEL	
12.			ANSWER	LOWER LEVEL	
13.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
14.				ANSWER	HIGHER LEVEL
15.		ANSWER	HIGHER LEVEL		

	A	B	C	D	
16.				ANSWER	HIGHER LEVEL
17.	ANSWER	HIGHER LEVEL			
18.				ANSWER	LOWER LEVEL
19.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
20.				ANSWER	LOWER LEVEL
21.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
22.			ANSWER	HIGHER LEVEL	
23.			ANSWER	LOWER LEVEL	
24.				ANSWER	MODERATE LEVEL
25.	ANSWER	LOWER LEVEL			
26.		ANSWER	MODERATE LEVEL		
27.				ANSWER	LOWER LEVEL
28.	ANSWER	HIGHER LEVEL			
29.				ANSWER	LOWER LEVEL
30.		ANSWER	MODERATE LEVEL		

ROUND 2 RONDE

	A	B	C	D	
1.		ANSWER	HIGHER LEVEL		
2.				ANSWER	HIGHER LEVEL
3.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
4.		ANSWER	MODERATE LEVEL		
5.	ANSWER	MODERATE LEVEL			
6.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
7.				ANSWER	MODERATE LEVEL
8.				ANSWER	LOWER LEVEL
9.		ANSWER	HIGHER LEVEL		
10.	ANSWER	HIGHER LEVEL			
11.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
12.	ANSWER	MODERATE LEVEL			
13.		ANSWER	HIGHER LEVEL		
14.				ANSWER	HIGHER LEVEL
15.		ANSWER	MODERATE LEVEL		

	A	B	C	D	
16.			ANSWER	HIGHER LEVEL	
17.	ANSWER	HIGHER LEVEL			
18.			ANSWER	HIGHER LEVEL	
19.		ANSWER	HIGHER LEVEL		
20.			ANSWER	HIGHER LEVEL	
21.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
22.	ANSWER	HIGHER LEVEL			
23.				ANSWER	LOWER LEVEL
24.		ANSWER	LOWER LEVEL		
25.			ANSWER	MODERATE LEVEL	
26.	ANSWER	LOWER LEVEL			
27.		ANSWER	MODERATE LEVEL		
28.	ANSWER	LOWER LEVEL			
29.			ANSWER	LOWER LEVEL	
30.	ANSWER	MODERATE LEVEL			

NATIONAL HIGH SCHOOL OLYMPIAD

NASIONALE HOËRSKOOL OLIMPIADE

ROUND ONE RONDE EEN

GR 12

BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

1 A B C D	6 A B C D	11 A B C D	16 A B C D	21 A B C D	26 A B C D
2 A B C D	7 A B C D	12 A B C D	17 A B C D	22 A B C D	27 A B C D
3 A B C D	8 A B C D	13 A B C D	18 A B C D	23 A B C D	28 A B C D
4 A B C D	9 A B C D	14 A B C D	19 A B C D	24 A B C D	29 A B C D
5 A B C D	10 A B C D	15 A B C D	20 A B C D	25 A B C D	30 A B C D

1.B	6.A	11.A	16.C	21.C	26.C
2.C	7.C	12.D	17.B	22.C	27.B
3.D	8.B	13.C	18.B	23.B	28.D
4.C	9.C	14.A	19.B	24.D	29.A
5.D	10.B	15.B	20.A	25.D	30.A

/30

ROUND TWO RONDE TWEE

GR 12

Symbol	Questions	Marks
Low order	7,8,18,19,21,22	/6
Moderate	2,3,4,20,23,24,25,26,27,28,29,30	/12
High order	1,5,6,9,10,11,12,13,14,15,16,17	/12
Answer		
Total:		/30

Topic		A	B	C	D
Legislation	1.		B	C	
	2.				C
	3.			C	D
Human Resources	4.			C	D
	5.		B	C	
	6.				D
Ethics	7.			C	D
	8.	A	B		
Problem-solving	9.		B	C	
	10.			C	D
	11.		B	C	
Macro	12.				D
	13.		B	C	
	14.			C	D
	15.	A	B		

Topic		A	B	C	D
CSR	16.		B	C	
	17.			C	D
Human rights	18.				D
	19.		A	C	
Team and conflict	20.		A	C	
	21.			C	D
Sectors	22.		A	C	
	23.	A	B		
Management	24.		A	C	
	25.				D
Quality performance	26.				D
	27.				D
	28.		A	C	
	29.			C	D
	30.			C	D

Download free study guides:

www.proverto.co.za

FREE STUDY GUIDE

NELSON MANDELA UNIVERSITY
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

DUT
DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INVOSETHEKUNI YEBONHEPHESE
Creative. Distinctive. Impactful.

FASSET
Make the future count

GR 11/12 learner & educator
MATHS/WISKUNDE
free study guide

GR 11/12 learner & educator
PHYSICAL SCIENCE
free study guide

GR 11/12 learner & educator
ENGLISH 1ST ADDITIONAL LANGUAGE
free study guide

GR 11/12 learner & educator
TOURISM
free study guide

GR 11/12 learner & educator
AFRIKAANS 1STE ADDISIONALE TALAAL
free study guide

PROVERTO
Guiding the leaders of tomorrow
Download free study and career guides on www.proverto.co.za

PROVERTO

Guiding the leaders of tomorrow

REIGNITED

PC Training & BUSINESS COLLEGE

EST 1990

REGISTER NOW 2024

INFORMATION TECHNOLOGY <ul style="list-style-type: none"> ▪ Software Development ▪ Artificial Intelligence ▪ Computer Technician ▪ Cloud Computing 	ENGINEERING <ul style="list-style-type: none"> ▪ Electrical Engineering ▪ Mechanical Engineering ▪ Chemical Engineering ▪ Civil Engineering 	BUSINESS <ul style="list-style-type: none"> ▪ Human Resources ▪ Accounting ▪ Office Admin ▪ Marketing
---	--	--

REGISTER FOR QCTO ONLINE

Registrations for Nated Engineering & Nated Business

OCCUPATIONAL & NATIONAL N DIPLOMA'S

- QCTO: Paralegal Level 5
- QCTO: Office Supervisor Level 5
- QCTO: Small Business Consultant Level 5
- QCTO: Contact Centre Manager Level 5
- QCTO: Tax Professional Level 8
- QCTO: Tax Technician Level 6
- QCTO: Management Acc Officer Level 5
- QCTO: Management Acc Practitioner Level 6
- QCTO: Management Acc Specialist Level 7
- QCTO: Management Acc Level 8
- QCTO: Office Administrator Level 5
- QCTO: Governance Practitioner Level 7
- QCTO: Marketing Co Ordinator Level 5
- QCTO: Project Manager Level 5
- QCTO: ICT Internal Auditor Level 7

INSTITUTE OF CERTIFIED BOOKKEEPERS

- National Certificate Bookkeeping
- Further Education and Training Certificate Bookkeeping
- National Diploma Technical Financial Accounting
- National Diploma Financial Accounting
- Certificate office administrator NQF 5
- Higher Certificate in Office Administration
- Diploma Office Administration

FREE
 Proline 14" Laptop
 Upon a Full Registration
 Including a Laptop Bag!

APPLY FOR SKILLS PROGRAMS

INFORMATION TECHNOLOGY

- End User Computing
- Microsoft Excel
- Service Technician
- Network Technician

EDUCATION AND AUXILIARY HEALTH

- Mentoring & Coaching
- Facilitator Training
- Assessor Training
- Moderator Training

AND MORE.....

SCAN NOW

YOUTUBE CHANNEL

FULL PROSPECTUS

067 324 2427 info@gopctraining.co.za

ShareCall: 0861 819 266

DON'T JUST STRIVE FOR EXCELLENCE, BECOME IT.

Be a #YoungDifferenceMaker

AT NEDBANK WE BELIEVE IN USING OUR FINANCIAL EXPERTISE TO DO GOOD BY ASSISTING BRIGHT YOUNG LEADERS TO PURSUE THEIR ACADEMIC DREAMS.

The Nedbank External Bursary Programme aims to fund academically deserving students who do not have the financial means to study fulltime towards a first undergraduate degree or diploma at a South African public university or university of technology.

Bursaries are awarded to address scarce and future skill requirements in the financial sector with specific focus on **Green Economy** skills.

CRITERIA FOR SELECTION:

To be eligible for the Nedbank bursary, you must:

- be a South African citizen;
- have a proven financial need, as determined by your household income;
- have achieved:
 - a minimum academic average of 65% in the year that you are applying for the bursary; and
 - a minimum academic average of 65% for the required subjects aligned with the qualification you plan to study towards at university; and
- not have completed your grade 12 or senior certificate with mathematics literacy; and
- have successfully obtained admission approval to a South African public university or university of technology for the undergraduate qualification you plan to study towards.

THE APPLICATION PROCESS:

We screen bursary applications against our external bursary selection criteria and we award bursaries through the Nedbank Educational Trust, at the sole discretion of the trust.

IF YOU ARE SHORTLISTED, WE WILL ASK YOU TO:

- submit the relevant documents for financial review;
- participate in psychometric and other assessments; and
- attend an interview.

For the complete application process and a list of required documents, please visit our website at

www.nedbank.co.za/bursary.

There you can also find more information on opening dates and apply online.

All candidates will receive **feedback on the status** of their application at the completion of the recruitment and selection process (expected to be completed by the end of 2023).

Contact information

Email: Unlockyourambition@nedbank.co.za

Bursaries are granted at Nedbank's sole discretion.

see money differently

NEDBANK